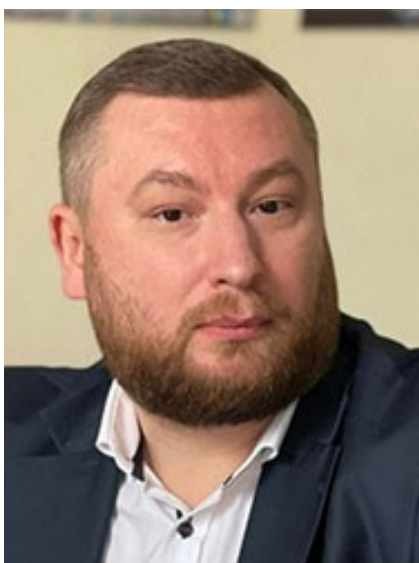

СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА РОБОТОДАВЦІВ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ (НА ПРИКЛАДІ КИЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ)

*Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України
«Тенденції та особливості взаємодії вищої освіти та ринку праці в умовах
війни та повоєнного відновлення України», 20 листопада 2025 р.*

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7245>

ДНІПРОВ

Олексій Сергійович

доктор юридичних наук,
член-кореспондент НАПН
України, ректор Київського
національного університету
будівництва і архітектури,
м. Київ, Україна

Анотація. У статті здійснено комплексний аналіз сучасного стану взаємодії закладів вищої освіти з роботодавцями в Україні в умовах соціально-економічних трансформацій та післявоєнного відновлення. Визначено ключові причини неефективної співпраці між освітньою сферою та реальним сектором економіки, проаналізовано потреби основних стейкхолдерів та окреслено системні бар'єри формування сталих партнерських відносин. Обґрунтовано доцільність упровадження моделі соціально відповідальної взаємодії між закладами вищої освіти, роботодавцями та державними і муніципальними структурами. Практичну апробацію запропонованого підходу здійснено на прикладі Київського національного університету будівництва і архітектури, досвід якого засвідчує можливість формування ефективних механізмів інтеграції освіти, науки та бізнесу з метою розвитку людського капіталу держави.

Ключові слова: вища освіта; заклади вищої освіти; роботодавці; соціальна відповідальність; людський капітал; дуальна освіта; стейкхолдери.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується високим рівнем динамічності соціально-економічних процесів, цифровізацією, трансформацією ринку праці та зростанням вимог до якості людського капіталу. В таких умовах особливої актуальності набуває проблема узгодження діяльності закладів вищої освіти з потребами реального сектору економіки.

Для України зазначена проблема ускладнюється наслідками повномасштабної війни, демографічними втратами, міграційними процесами та необхідністю швидкого відновлення економіки. Саме тому ефективна взаємодія між закладами вищої освіти та роботодавцями є одним із ключових інструментів забезпечення сталого розвитку держави та збереження людського потенціалу.

Наразі в Україні сформувалася ситуація, за якої в окремих галузях і спеціальностях темпи розвитку реального сектору економіки значно випереджають оновлення освітніх програм. Це призводить до зниження рівня практичної підготовки випускників, ускладнює їх

працевлаштування та збільшує витрати роботодавців на адаптацію молодих фахівців (Industry4Ukraine, 2022).

Проблематика взаємодії закладів вищої освіти з роботодавцями широко представлена у наукових дослідженнях українських і зарубіжних учених. У працях О. Кравченко та І. Карпич акцентується увага на необхідності інтеграції освітніх і виробничих процесів на засадах партнерства та довіри (Кравченко & Карпич, 2022).

Дослідники також зазначають, що в умовах глобальної конкуренції за таланти університети повинні не лише надавати знання, а й формувати комплексні професійні компетентності, затребувані ринком праці (Kysko et al, 2025). Водночас у низці публікацій підкреслюється недостатня готовність роботодавців до системної участі у підготовці кадрів, а також обмежені можливості держави щодо нормативного та фінансового супроводу таких процесів в умовах кризових явищ (Кірін та ін., 2025; Мудролюбова та ін., 2025).

Водночас у науковій літературі недостатньо висвітлено практичні кейси успішної співпраці ЗВО з бізнесом у сучасних українських реаліях, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою статті є аналіз причин неефективної взаємодії закладів вищої освіти зі стейкхолдерами різного рівня та обґрунтування моделі соціально відповідальної співпраці між ЗВО, роботодавцями й органами державної та муніципальної влади на прикладі Київського національного університету будівництва і архітектури.

У процесі дослідження встановлено, що сучасні роботодавці орієнтовані переважно на швидке вирішення поточних кадрових потреб, використовуючи доступні інструменти рекрутингу та внутрішнього навчання персоналу. Натомість заклади вищої освіти зацікавлені у довгостроковій співпраці, що передбачає спільну розробку освітніх програм, доступ до реальних виробничих кейсів, стажування викладачів і розвиток прикладних наукових досліджень.

Основні очікування роботодавців зосереджуються на підготовці фахівців, які володіють практичними навичками, інженерною та цифровою культурою, здатні до командної та проектної роботи, а також готові працювати з новими технологіями. Університети, своєю чергою, потребують актуалізації освітніх програм, оновлення матеріально-технічної бази, залучення роботодавців до освітнього процесу та підтримки наукової діяльності.

Запропонована модель активної співпраці передбачає розподіл відповідальності між усіма учасниками процесу. Освітяни відповідають за якість підготовки фахівців відповідно до сучасних вимог, роботодавці – за створення умов для практичного навчання та професійного становлення здобувачів освіти, держава – за нормативне регулювання, координацію та соціальний захист учасників освітнього процесу.

Київський національний університет будівництва і архітектури є прикладом закладу вищої освіти, який системно впроваджує модель соціально відповідальної взаємодії з роботодавцями. Університет має розгалужену мережу партнерств із підприємствами будівельної, інженерної, архітектурної, геодезичної та IT-сфери.

Довготривала співпраця з промислово-будівельною групою «Ковальська» охоплює спільні освітні програми, гостьові лекції, виробничі практики, кейс-завдання та наукові дослідження у сфері інноваційних будівельних матеріалів. Взаємодія з виробниками інженерного обладнання та програмного забезпечення (Trimble, Leica Geosystems, Colosseo Group) сприяє розвитку BIM-технологій, цифрового моделювання та підвищенню кваліфікації викладачів.

У рамках співпраці з архітектурними та проектними бюро створено дизайн-студії, BIM-лабораторії, забезпечено участь роботодавців у кваліфікаційних комісіях та реалізацію студентських проектів у реальному середовищі. Такий підхід сприяє високому рівню інтеграції здобувачів освіти у професійне середовище ще на етапі навчання.

Висновки. Майбутнє української економіки – це *системна співпраця бізнесу й освіти*, побудована на повазі, партнерстві, соціальній відповідальності та спільному баченні розвитку.

У цьому моменті необхідно зрозуміти, що в багатьох випадках інвестиції роботодавців в систему освіти не є способом швидкої монетизації. Це так звана «гра в довгу», коли соціально відповідальний бізнес допоможе створити у закладах освіти такі умови і екосистеми, які на роки наперед забезпечать можливості розвитку науки і технології, а, відповідно, і підготовки кадрів належної кваліфікації, які вже не будуть наздоганяти промисловість, але будуть вести її за собою.

Також у цьому контексті важливим моментом є відповідальність роботодавця і освітян до виконання тих обіцянок і умов, які пропонуються здобувачам освіти. Наприклад, дотримання вимог щодо виплати грошової винагороди і надання

належних умов праці тим здобувачам освіти, які проходять практику або навчаються за системою дуальної освіти, використання таких майбутніх фахівців саме у розрізі їх спеціалізації, а не як дешевої або безкоштовної робочої сили тощо.

Приклад КНУБА демонструє, що ефективні моделі можливі вже сьогодні. І наше завдання – масштабувати їх, поширювати кращі практики і створювати такі умови, в яких кожен студент, викладач і роботодавець почуватиметься частиною великої місії – **відновлення та розвитку України**.

У майбутньому консолідованому суспільстві освітяни мають бути відповідальними за якість підготовки високопрофесійних кадрів за сучасними вимогами, роботодавці – за забезпечення власне таких можливостей для освітян, а представники державних і муніципальних структур – бути медіаторами і інтенсифікаторами такої співпраці і забезпечувати соціальний захист освітян та здобувачів передусім молодих вчених, які визначатимуть наше «завтра».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Кірін, Р.С., Гутий, Б.В., & Дніпров, О.С. (2025). Оптимізація правових механізмів захисту інтелектуальної власності у сфері штучного інтелекту та цифрових технологій. *Український політико-правовий дискурс*, 9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15081410>
- Кравченко, О., & Карпич, І. (2022). Інтеграція діяльності роботодавців та закладів вищої освіти: локальний досвід. *Університети і лідерство*, 13, 37-45. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-37-45>.
- Мудролюбова, Н.О., Савка, О.Т., & Дніпров, О.С. (2025). Вплив цифрової трансформації на якість юридичної освіти в Україні: виклики та перспективи. *Академічні візії*, 43(2025). <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1903>
- Industry4Ukraine. (2022, 7 лютого). *Нові освітні програми – як покращити співпрацю роботодавців та ЗВО*. <https://www.industry4ukraine.net/publications/yak-pokrashhyty-spivpracyu-robotodavcziv-ta-zvo/>
- Kysko, A., Yunin, O., Dniprov, O., Fedoriuk, L., & Boyko, A. (2025). The role of international organizations in setting public safety standards. *Sapienza: International Journal of Interdisciplinary Studies*. 6(3). <https://doi.org/10.51798/sijis.v6i3.993>

SOCIALLY SOCIALLY RESPONSIBLE COOPERATION BETWEEN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND EMPLOYERS AS A DETERMINANT OF HUMAN CAPITAL DEVELOPMENT (A CASE STUDY OF KYIV NATIONAL UNIVERSITY OF CONSTRUCTION AND ARCHITECTURE)

Scientific report presented at the methodological seminar "Trends and Features of the Interaction between Higher Education and the Labour Market in the Context of War and Post-War Recovery of Ukraine" on November 20, 2025

Oleksii Dniprov

DSc in Laws, Senior Researcher, Corresponding Member of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Rector of Kyiv National University of Construction and Architecture, Kyiv, Ukraine

Abstract. The article provides a comprehensive analysis of the current state of interaction between higher education institutions and employers in Ukraine under conditions of socio-economic transformation and post-war recovery. The key causes of ineffective cooperation between the educational sector and the real economy are identified, stakeholder needs are analysed, and systemic barriers to sustainable partnerships are outlined. The feasibility of implementing a socially responsible cooperation model involving higher education institutions, employers, and public authorities is substantiated. The proposed approach has been practically tested based on the experience of the Kyiv National University of Construction and Architecture, demonstrating the potential for effective integration of education, science, and business for the development of national human capital.

Keywords: higher education; higher education institutions; employers; social responsibility; human capital; dual education; stakeholders.

Дата публікації: 29 грудня 2025 р.